

Лук'янова Дарина Юрївна – студентка факультету підготовки початкових класів ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, Україна).

Lukianova Daryna Yuriivna – Student of Department of Training of Primary School Teachers, of the Higher Educational Establishment «Donbass State Teaching's Training University» (Sloviansk, Ukraine).

УДК 371.15

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА ВНЗ ЯК ЧАСТИНА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

В. В. Тимошенко

У статті обґрунтовано, що позитивний педагогічний імідж викладача здатен сприяти підвищенню ефективності педагогічної діяльності та формувати стиль соціальної поведінки викладача.

***Ключові слова:** професійний імідж, компетенція викладача, професіоналізм, індивідуальність, саморозвиток.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. У зв'язку з переходом на нові стандарти освіти особлива увага приділяється професіоналізму викладача, досягненню високого педагогічного статусу, розвитку інформаційної та особистісної культури, інноваційного творчого мислення.

Інноваційне мислення орієнтує педагога на саморозвиток і самоосвіту, сприяє знаходженню нових, оригінальних рішень професійних завдань. І коли освіта сприймається суспільством як одна з високих цінностей життя, зростає значимість професійної діяльності, а також значимість іміджу самого педагога.

Ефективність навчального процесу багато в чому залежить від того, наскільки адекватним ситуації є педагог і наскільки сприймають його студенти. Дослідження показують, що більшість з них звертають увагу перш за все на зовнішність викладача і його манеру триматися і пов'язують з ними професійно значущі особистісні якості викладачів. Таким чином, імідж викладача стає значущим у формуванні характеру

взаємодії студентів і викладача й у формуванні його професійної компетенції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Досліджувану проблему у вітчизняній психолого-педагогічній науці вивчали Л. Донська, А.Калюжний, Ю.Андрєєва, Д.Давидов, В.Шепель, Є.Петрова, Н.Бутейко.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Імідж людини формується, реалізується і розвивається в процесі діяльності. Імідж викладача вищої школи – це така інтегральна характеристика, яка включає в себе сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей, особистісних, індивідуальних і професійних якостей педагога, що сприяють ефективності педагогічної діяльності. Професійний імідж викладача – це образ професійної ролі, яка конструюється самим викладачем і доповнюється індивідуальним іміджем в процесі взаємодії зі студентами, колегами, адміністрацією та товариством. Контролюється як самим викладачем, так і громадськістю відповідно до вимог професії. І дійсно, міра сприйняття і розуміння людьми один одного в процесі педагогічного спілкування в значній мірі визначає можливості побудови спільної діяльності.

Багато людей знайшли інтерес до іміджології, прагнуть створити привабливий індивідуальний вигляд. Без нього не досягти великих успіхів у будь-якій діяльності [4, с.235]. Проте, ґрунтовних робіт, присвячених специфіці іміджу педагога і особливо викладача вищої школи, його функцій, структури і особливостей формування в даний час небагато.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити сутність «іміджу викладача» як важливої соціально-психологічної характеристики та головної частини професійної компетенції.

Для досягнення мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- на основі аналізу науково-психологічної літератури з проблеми дослідження узагальнити основні результати вивчення іміджу викладача вузу;
- визначити фактори, що впливають на імідж викладача вузу;
- дослідити взаємозв'язок між іміджем викладача та індивідуально-особистісними і професійними характеристиками.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Про імідж учителя як

загалом у нашому суспільстві, так і окремо в освітньому середовищі, раніше не прийнято було говорити. Демократизація соціуму та динамізм розвитку системи освіти вимагають формування іміджу педагога в освітньому середовищі. Імідж сьогодні є важливим аргументом для прийняття безлічі соціальних рішень. Володіння іміджевим механізмом важливо, перш за все, для людей публічних професій: політиків, журналістів, телеведучих, але головним чином педагогам, оскільки саме педагог доносить необхідну інформацію до студента та формує бажання (або небажання) вчитися.

Імідж є динамічною системою, оскільки вона є результатом постійної роботи людини над собою. На нього впливають природні якості, життєвий і професійний досвід, виховання і освіта особистості.

Імідж педагога – емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу педагога в свідомості вихованців, колег, соціального оточення, в масовій свідомості. При формуванні іміджу педагога реальні якості тісно переплітаються з тими, які приписуються йому оточуючими [3].

Імідж, в будь-якому разі, – результат свідомої роботи. Особливо він стосується ситуації, де він є частиною професійного успіху. Професія педагога потребує створення іміджу і через потреби ринкової економіки. Вже не достатньо бути просто професіоналом. Особистий імідж педагога є важливим доповненням або необхідною умовою його ефективної діяльності.

Саме тому формувати свій імідж педагогу необхідно значно прискіпливіше, ніж спеціалістам інших професій, тому що саме педагоги формують імідж своїх студентів та являються для них взірцями. Кожен педагог повинен бути яскравою особистістю, щоб зацікавлювати студентів, розвивати інтерес до свого предмету.

Імідж педагога є проекцією його особистості і характеризується наявністю власного стилю та сумою індивідуальних характеристик, що роблять його неповторним. Особистість має свої позиції, своє яскраво виражене ставлення до життя, світобачення, до якого вона прийшла на основі великої свідомої роботи.

Зовнішнім відображенням особистості ідеального викладача в очах студентів виступає поєднання людських та професійних якостей. При цьому людські якості виносяться на перший план.

Образ педагога включає в себе вміння спілкуватися, мистецтво говорити і, що немало важливо, слухати. Правильно вибраний тон розмови, тембр голосу, витонченість рухів багато в чому визначають образ, в якому педагог постає перед людьми. Також для позитивного

образу педагога має значення зовнішній вигляд. Викладач всім своїм зовнішнім виглядом повинен викликати до себе прихильність учнів та дорослих. У манері одягатися проявляється одне з головних правил: красиво виглядати – значить проявляти повагу до оточуючих людей [2, с.45].

Професійні якості педагога повинні відповідати наступним вимогам психолого-педагогічної діяльності: поважати в студентів особистість; постійно шукати можливість саморозвитку та самовдосконалення; передавати знання так, щоб студент хотів та міг їх освоювати, був готовий їх використовувати в різних ситуаціях. Викладач зобов'язаний бути особистістю. Тільки особистість виховує особистість, тільки характер формує характер.

В якості спеціальних здібностей у педагога можна виділити наступне: спостережливість, здатність швидко орієнтуватися в ситуації, інтуїцію, емпатію, рефлексію і самоконтроль. Щоб процес розвитку студента проходив успішно викладачем має бути створено відповідну атмосферу. Здатність до цього і визначає професіоналізм викладача.

Висновки. Останнім часом психолого-педагогічна наука, інноваційна педагогіка постійно приділяють увагу питанням самоосвіти, самодіяльності, самовдосконалення та самовизначення особистості, покладаючись усе більше на прагнення людини створити себе через свою професію, через побудову життєвої стратегії та планування професійної діяльності. Імідж, представляючи собою багаторівневу багатофункціональну систему, є найважливішим компонентом педагогічної майстерності. Він забезпечує процес професійної соціалізації через процес самовдосконалення і розвитку – до самопред'явлення себе суспільству.

Грамотно створений імідж викликає повагу у студентів і підвищує авторитет педагога. Позитивний імідж викладача сьогодні важливий не тільки для його студентів – як особистий приклад успішної людини, якого вони постійно бачать перед собою, а й для самого педагога – для моральної, психологічної задоволеності своєю значимістю в цьому світі. Викладач, який займається створенням власного іміджу, не тільки краще виглядає, але і краще себе почуває, більш впевнений, а в підсумку успішніше працює.

Крім того, імідж вищого навчального закладу буде визначатися і іміджем педагогів, що там працюють.

Література

1. Бутейко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: навч. посіб. / Н. Ю. Бутейко. – КНЕУ, 2006. – С. 46–83.
2. Калюжный, А.А. Психология формирования имиджа учителя: учеб. пособие. - М.: изд - Владос, 2004. - 222 с.
3. Коджаспирова Г.М. Педагогический словарь: Для высших и средн. пед. учеб. заведений: учеб. пособие / Г.М. Коджаспирова, А.Ю. Коджаспиров – М., 2000. – 46 с.
4. Петрова Е.А. Имидж и его изучение в современной науке / Е.А. Петрова // Известие Академии имиджологии. - М.: РИЦ АИМ. - 2005. -Т. 1. - 411 с.
5. Попова Л. Імідж сучасного педагога / Л. Попова // Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід. – 2008. – № 3. – С. 41.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ИМИДЖ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ВУЗА КАК ЧАСТЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ

В.В. Тимошенко

В статье обосновано, что положительный педагогический имидж преподавателя способен содействовать повышению эффективности педагогической деятельности и формированию стиля социального поведения преподавателя.

Ключевые слова: профессиональный имидж, компетенция преподавателя, профессионализм, индивидуальность, саморазвитие.

PEDAGOGICAL IMAGE OF THE HIGH SCHOOL TEACHER AS A PART OF PROFESSIONAL COMPETENCE

V.V. Tymoshenko

The article substantiates that a positive pedagogical image of the teacher could help to improve the effectiveness of pedagogical activity and create a social behavior style of the teacher.

Keywords: professional image, competence of the teacher, professionalism, individuality, self-development.

Тимошенко Володимир Валерійович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізичного виховання Донбаської державної машинобудівної академії (м. Краматорськ, Україна).
E-mail: timoshenkovladimir@mail.ru

Tymoshenko Volodymyr Valeriyovych - Candidate of Pedagogical Science, Senior Teacher of the Department of Physical Education of Donbas State Engineering Academy (Kramatorsk, Ukraine). E-mail: timoshenkovladimir@mail.ru